

Statens vegvesen

Notat

Til: Sekretariat for Bymiljøpakken
Fra: Statens vegvesen, Region vest
Kopi til:

Saksbehandler: Kristian Bauge
Tlf saksbeh. 55 51 63 37
Vår dato: 30.10.2019

Fjerning av rushtidsavgift i Bymiljøpakken

Kort om saken

Dersom det er lokal tilslutning gjennomføres følgende tiltak som en første fase i revidering av Bymiljøpakken: Rushtidsavgiften fjernes og det innføres halv takst for nullutslippskjøretøy. Det legges til grunn at det gjøres en vurdering av helheten i pakken og måloppnåelse i henhold til byvekstavtale på et senere tidspunkt (fase 2).

Bakgrunn

Rogaland fylkeskommune og Stavanger, Randaberg, Sandnes og Sola kommuner presenterte 4. september 2019 et lokalt forlik om nytt bompengepopplegg på Nord-Jæren i 9 punkter. I forliket fremgår det blant annet at det er lokal enighet om å fjerne rushtidsavgiften (pkt. 1) og å innføre halv bompengetakst for elbiler (her omtalt som nullutslippskjøretøy) (pkt. 2).

I forbindelse med styringsgruppens behandling av det lokale forliket om endret bompengepopplegg den 2. oktober ble det foreslått en todelt prosess: I en første fase fjernes rushtidsavgiften, og det innføres halv takst på nullutslippskjøretøy. De øvrige punktene i forliket inngår i en fase 2.

Det ble også foreslått at endret innkrevingsretning på Bybrua i Stavanger inngår i fase 1. Dette forslaget følges imidlertid ikke opp i denne saken fordi endret innkrevingsretning må sees i sammenheng med de andre punktene i de lokale forliket om endringer av bomstasjoner.

I etterkant av styringsgruppemøtet viser det seg at det ikke er lokal enighet om en inndeling i to faser, jf. forslag til referat utsendt 23.oktober 2019. Saken fremmes likevel nå av respekt for beslutningen i møtet 2. oktober. Det er imidlertid en forutsetning at alle lokale parter (Stavanger, Sandnes, Sola og Randaberg kommuner og Rogaland fylkeskommune) slutter seg til saken.

Saken fremmes i styringsgruppen for Bymiljøpakken fordi en eventuell endring av bompengepopplegget før inngåelse av ny byvekstavtale vil ha konsekvenser for gjeldende byvekstavtale. Gjeldende byvekstavtale er vedlagt.

Fase 1: Fjerning av rushtidsavgift, halv takst på nullutslippskjøretøy og endring av timeregelen

Fjerning av rushtidsavgift

I Samferdselsdepartementets forslag til statsbudsjett for budsjettåret 2020 (Meld. St. 1 (2019–2020)) er det fremlagt fullmakt til fjerning av rushtidsavgiften på Nord-Jæren i pkt. XIV:

1. Stortinget samtykker i at den innførte rushtidsavgiften i tråd med Prop. 47 S (2016–2017) kan fjernes dersom det er lokalpolitisk tilslutning til dette gjennom vedtak. Villkårene går frem av Prop. 1 S (2019–2020) for Samferdselsdepartementet.
2. Samferdselsdepartementet får fullmakt til å inngå avtale med bompengeselskapet og fastsette nærmere regler for finansieringsordningen.

Omtale av fjerning av rushtidsavgiften er presentert under programkategori 21.40 *Særskilte transporttiltak*:

Samferdselsdepartementet foreslår at den innførte rushtidsavgiften i tråd med Prop. 47 S (2016–2017) kan fjernes dersom det er lokalpolitisk tilslutning til dette gjennom vedtak. Det vises til forslag om fullmakt. Lokale myndigheter har signalisert at det er aktuelt å gjøre flere justeringer i bompengesystemet. Det kan også være aktuelt å endre porteføljen. Endringer av dette omfanget bør ses i sammenheng for å sikre at en når det til enhver tid gjeldende nullvekstmålet. Det må også dokumenteres at inntektene fra pakken faktisk kan finansiere samtlige prosjekter som ligger i pakken. Prosjektene må fremgå i prioritert rekkefølge. Dersom lokale myndigheter ønsker å fjerne rushtidsavgiften raskt uten at helheten i pakken er vurdert, legger departementet til grunn at dette ses på som et første trinn i revideringen av pakken. Det forutsettes da at lokale myndigheter på et senere tidspunkt vedtar et samlet opplegg som ivaretar helheten i pakken og krav om måloppnåelse. Det må vurderes om revidert pakke utløser krav om ekstern kvalitetssikring (KS2). Samferdselsdepartementet vil komme tilbake til saken på egnet måte.

I statsbudsjettet åpnes det for å fjerne rushtidsavgiften fra Bymiljøpakken som et første trinn i revidering av pakken dersom det er lokal tilslutning til en slik tilnærming.

Bompengavgift for nullutslippskjøretøy

Det blir vist til behandlingen av Prop. 87 S (2017–2018), der Stortinget har vedtatt at fritaksordningen for nullutslippskjøretøy blir avviklet. Det er lagt opp til at eksisterende prosjekt kan innføre bompengavgift for nullutslippskjøretøy som ligger mellom 0 og 50 pst. av den ordinære taksten, dersom det er lokalpolitisk tilslutning til dette.

I tråd med lokalt forlik legges det blir grunn av nullutslippskjøretøy skal betale 50 pst. av ordinær takst fratrukket brikkerabatt. Endringen foreslås å gjelde nullutslippskjøretøy i begge takstgrupper, og betyr følgende bompengetakster i Bymiljøpakken:

	Takstgruppe 1	Takstgruppe 2
Konvensjonelle kjøretøy	22,00	55,00
Nullutslippskjøretøy	8,80	27,50

Takstgruppe 1: Kjøretøy med tillatt totalvekt til og med 3500 kg, samt kjøretøy i kjøretøykategori M1 med elektronisk brikke og gyldig avtale.

Takstgruppe 2: Kjøretøy med tillatt totalvekt fra 3501 kg, ekskl. kjøretøy i kjøretøykategori M1 med elektronisk brikke og gyldig avtale.

Konvensjonelle kjøretøy i takstgruppe 1 som passerer med gyldig AutoPASS-avtale og elektronisk brikke får 20 pst. rabatt.

Nullutslippskjøretøy: Kjøretøy med elektrisk motor, og som har drivstoffkode 5 i vognkortet eller HY-registreringsskilt. Redusert takst for nullutslippskjøretøy krever gyldig AutoPASS-avtale og elektronisk brikke.

Fase 2: Vurdering av helhet og måloppnåelse

Dersom det er lokal enighet om en tofaseinndelt prosess vil vurderinger av helheten i pakken og måloppnåelse i henhold til byvekstavtale komme i en fase 2. Vi viser i den forbindelse til notatet om konsekvenser av fjerning av rushtidsavgift som ble framlagt i styringsgruppens møte 2. oktober 2019 (Sak 45/2019). Hovedpunktene fra dette notatet er:

- Bomtakter uten rushtidsavgift og med halv takst for elbil gir et inntekstpotensial på mellom 8 mrd. kr og 13 mrd. kr i perioden fra 2020 til 2033.
- Den økonomiske rammen for Bymiljøpakken vil være mellom 23 og 26 mrd. kroner over en 13-årsperiode med de nye beregningene av bompengainntekter og det statlige tilbudet som er lagt fram i reforhandlingene av byvekstavtale. I tillegg kommer økt statlig bidrag som følge av bompengeforliket. Dette beløpet er ikke endelig avklart.
- Prisjustering av takster har stor påvirkning på bompengainntektene. Dette har også stor betydning for å dempe trafikkveksten. Dersom takstene ikke blir prisjustert, blir de i realiteten redusert med 20 % – som igjen betyr trafikkvekst.
- Byvekstavtalen – og de statlige midlene som inngår i denne – innebærer en forpliktelse om å nå nullvekstmålet. Biltrafikken i bomsnittene er forventet å øke mellom 0,8 og 1 % uten andre tiltak enn å gjennomføre det som inngår i Bymiljøpakken. Det betyr at det må gjennomføres ytterligere tiltak.
- En kombinasjon av parkeringsrestriksjoner, redusert kollektivtakst og sterk økning i kollektivruter gir størst mulighet for å nå nullvekstmålet

Prosess

Statens vegvesen legger til grunn at rushtidsavgiften i Bymiljøpakken kan fjernes, og bompengavgift for nullutslipp kan innføres, dersom det foreligger lokal tilslutning.

For å effektivere tiltaket på nyåret 2020 må kommunene og fylkeskommunene fatte vedtak i tråd med tilrådingen i denne saken så snart som mulig. Deretter må Vegdirektoratet fatte nytt takstvedtak for Bymiljøpakken basert på den lokalpolitiske behandlingen av denne saken. Vi viser til gjeldende takstretningslinjer der det i pkt. 16 heter at «*Takstvedtak skal kunngjøres senest fire uker før innkrevingsstart/gjennomføring*». Det regionale bompengeselskapet Ferde AS vil kunngjøre takstvedtaket når det er fattet, og fristen på fire uker løper fra kunngjøringsdato.

Forslag til vedtak

Dersom det er lokal tilslutning gjennomføres følgende tiltak som en første fase i revidering av Bymiljøpakken:

1. Rushtidsavgiften fjernes fra Bymiljøpakken
2. I tråd med føringene fra Prop. 87 S (2017–2018) blir det innført bompengavgift for nullutslippskjøretøy som er 50 pst. av taksten etter brikkerabatt.
3. Endringene innføres 1. januar 2020, eller så snart det lar seg gjøre etter denne dato.
4. Det legges til grunn at det gjøres en vurdering av helheten i pakken og måloppnåelse i henhold til byvekstavgift på et senere tidspunkt.